

Efter att ha läst texten i dess helhet ska du översätta kursiverade passager till franska , och övriga till svenska.

Mästerverk av filosofisk Le Clézio

Dans les derniers romans de l'écrivain français Jean- Marie Le Clézio, les touches autobiographiques et les références historiques prennent une place de plus en plus grande. En outre, la mémoire – aussi bien individuelle que collective – joue un rôle-clé pour les personnages. Que signifie la « mémoire » pour un être humain ? « Jouissance et souffrance à la fois. La mémoire vit sa propre vie ; elle s'élargit, se rétrécit et ne saurait être dirigée », écrit Le Clézio dans son roman « Révolutions » (2003) qui vient d'être traduit en suédois sous le titre « Allt är vind ».

För romanens huvudperson Jean Marro, en ung man vars livshistoria och sökande efter de egna rötterna påminner om författaren själv, är minnet som en blandning av glädje och smärta. I 1960-talets hemstad Nice söker Jean Marro sin blinda faster Catherines sällskap för att få höra hennes fascinerande berättelser om barndomen på Mauritius – den sagolika ö som, här liksom i flera av Le Clézios tidigare romaner, framstår som en symbol för det förlorade paradiset. Ur detta paradiset blev faster Catherine och hennes familj en gång i tiden brutalt förvisade.

Au fur et à mesure que les histoires du passé inconnu de la famille s'enracinent dans le coeur de Jean, les cases vides de sa mémoire se remplissent. Sa tante aveugle va chercher, dans sa mémoire grande ouverte, des histoires de l'île Maurice faites d'« éternité » ; elle remplit ainsi le présent avec les sons, les odeurs et les couleurs du paradis perdu. « Les yeux fermés, elle retrouvait intactes les sensations de son enfance. Elle parlait lentement, comme si elle se parlait à elle-même. ».

Krig och våld utgör ett genomgående inslag i det förflutnas berättelser, men de ändrar även Jeans verklighet. Vid denna tidpunkt är Nice, i likhet med övriga södra Frankrike, en stad där rasismen gör "luften tung", och Algerietkriget med sina våldsytringar lämnar avtryck på Jeans generation. Genom att skriva om Algerietkriget (som för övrigt lämnat få spår i fransk litteratur) sätter här Le Clézio fingret på en öm punkt i Frankrikes moderna historia. I sökandet efter en mening med livet beger Jean sig först till London, där han fullföljer sin läkarutbildning och får "vidröra rötterna till flera olika världar". Därefter vistas han någon tid i Mexiko, där han, några dagar före OS i Mexiko City 1968, blir vittne till massakern under studentrevolten på Tlatelolco-torget.

A la différence des romans précédents de Le Clézio, « Révolutions » a un net caractère philosophique. L'auteur s'intéresse à la relation des êtres humains au temps et à leurs fragiles conditions de vie sur terre. Dans ce contexte, la mémoire et le récit ne forment qu'une unité. Durant son existence terrestre, l'homme a la possibilité de créer sa propre « éternité ».

Det sägs att skönlitteratur helst ska läsas på originalspråk, men Ulla Bruncronas översättning av "Allt är vind" bjuder på en lika njutbar läsning som originaltexten. Med stor omsorg komponerar hon ordens musik. Ulla Bruncrona behärskar till fullo översättningskonstens svåra balansgång mellan lojaliteten mot originaltexten å ena sidan, och den ansvarsfulla frihet med vilken översättaren skapar den nya texten å den andra.

D'après un article paru dans Svenska Dagbladet (30 november 2007), « Mästerverk av filosofisk Le Clézio », de Jeana Jarlsbro.

Personnummer: _____

Första tre bokstäverna i efternamnet: _____

Institutionen för franska, italienska
och klassiska språk

FRANSKA III / KANDIDATKURS (PÅBYGGNADSKURSER)

GRAMMATIK OCH ÖVERSÄTTNING FACIT

Provtillfälle 2

Provdatum: 8 JANUARI 2008

Skrivtid: 9-13

Obs! Provet trycks dubbelsidigt! Läs varje sida noggrant!

Inga hjälpmedel är tillåtna vid skrivningar (information om undantag finns på vår hemsida).

Inga egna papper får medföras.

Resultat meddelas inom 3 veckor efter provtillfället.

Inga resultat lämnas ut per telefon eller e-post - hänvisning till <http://mitt.su.se>.

POÄNG: _____

BETYG: _____

PROVKONSTRUKTÖR: FSN

RÄTTANDE LÄRARE: _____

Efter att ha läst texten i dess helhet ska du översätta kursiverade passager till franska , och övriga till svenska.

Mästerverk av filosofisk Le Clézio¹

Dans les derniers romans de l'écrivain français Jean-Marie Le Clézio, les touches autobiographiques et les références historiques prennent une place de plus en plus grande. En outre, la mémoire – aussi bien individuelle que collective – joue un rôle-clé pour les personnages. Que signifie la « mémoire » pour un être humain ? « Jouissance et souffrance à la fois. La mémoire vit sa propre vie ; elle s'élargit, se rétrécit et ne peut être dirigée », écrit Le Clézio dans son roman « Révolutions » (2003) qui vient d'être traduit en suédois sous le titre « Allt är vind ».

I den franske författaren Jean Marie Gustave Le Clézios senare romaner får de självbiografiska inslagen och de historiska referenserna allt större betydelse. Samtidigt har minnet – både det individuella och det kollektiva – en nyckelroll för romangestalterna. Vad betyder minnet för en människa? ”Njutning och plåga på samma gång. Minnet lever sitt eget liv ; det vidgas, krymper och inte låter sig/kan styras”, skriver Le Clézio i romanen ”Révolutions” (2003), som just översatts till svenska under titeln *Allt är vind*.

För romanens huvudperson Jean Marro, en ung man vars livshistoria och sökande efter de egna rötterna påminner om författaren själv, är minnet som en blandning av glädje och smärta. I 1960-talets hemstad Nice söker Jean Marro sin blinda faster Catherines sällskap för att få höra hennes fascinerande berättelser om barndomen på Mauritius – den underbara ö som, här liksom i flera av Le Clézios tidigare romaner, framstår som en symbol för det förlorade paradiset. Ur detta paradiset blev faster Catherine och hennes familj en gång i tiden brutalt förvisade².

Pour le personnage principal du roman, Jean Marro, un jeune homme dont l'histoire et la quête de ses racines rappellent celles de l'auteur lui-même, la mémoire est un mélange de joie et de douleur. En 1960, à Nice, sa ville natale, Jean Marro cherche [la compagnie de] Catherine, sa tante aveugle, pour qu'elle lui raconte (pour entendre) ses fascinantes histoires d'enfance à l'île Maurice – l'île merveilleuse qui, ici comme dans plusieurs des romans précédents de Le Clézio, apparaît comme un symbole du paradis perdu. De ce paradis, la tante Catherine et sa famille furent un jour brutalement expulsées.

Au fur et à mesure que les histoires du passé inconnu de la famille s'enracinent dans le coeur de Jean, les cases vides de sa mémoire se remplissent. Sa tante aveugle va chercher, dans sa mémoire grande ouverte, des histoires de l'île Maurice faites d'« éternité » ; elle remplit ainsi le présent avec les sons, les odeurs et les couleurs du paradis perdu. « Les yeux fermés, elle retrouvait intactes les sensations de son enfance. Elle parlait lentement, comme si elle se parlait à elle-même. ».

Allt eftersom historier om familjens okända förflutna rotar sig i Jeans hjärta, fylls luckorna i hans minne. Hans blinda faster hämtar ur sitt vidöppna minne historier om Mauritius gjorda av ”evighet” ; hon uppfyller nuet med det förlorade paradiset ljud, dofter och färger: ”Med slutna ögon återfann hon förnimmelser från sin barndom. Hon talade långsamt, som om hon pratade för sig själv”.

¹ Ne pas traduire le titre

² expulser/exiler/déporter

Krig och våld utgör ett genomgående inslag i det förflutnas berättelser, men de ändrar även Jeans verklighet. Vid denna tidpunkt är Nice, i likhet med övriga södra Frankrike, en stad där rasismen gör "luften tung", och Algerietkriget lämnar avtryck på Jeans generation. Genom att skriva om Algerietkriget (som för övrigt lämnat få spår i fransk litteratur) sätter här Le Clézio fingret på en öm punkt i Frankrikes moderna historia. I sökandet efter en mening med livet beger Jean sig först till London, där han fullföljer sin läkarutbildning³ och får "vidröra rötterna till flera olika världar". Därefter vistas han någon tid i Mexiko, där han, några dagar före OS i Mexiko City 1968, blir vittne till massakern under studentrevolten på Tlatelolco-torget.

La guerre et la violence constituent des touches récurrentes dans ces/les récits du passé, mais elle changent même la réalité de Jean. À l'époque, Nice est, comme le reste de la France méridionale, une ville où le racisme rend "l'atmosphère lourde" et la guerre d'Algérie laisse des traces sur la génération de Jean. En écrivant sur la guerre d'Algérie (qui a par ailleurs laissé peu de traces dans la littérature française), Le Clézio met le doigt sur un point sensible de l'histoire française contemporaine. À la recherche d'un sens à sa vie, Jean se rend d'abord à Londres où il achève/finis ses études de médecine et a l'occasion de toucher aux racines de [plusieurs] mondes différents". Ensuite, il séjourne quelques temps au Mexique où, quelques jours avant les Jeux Olympiques de Mexico de 1968, il est témoin du massacre de la place Tlatelolco, durant la révolte des étudiants.

À la différence des romans précédents de Le Clézio, « Révolutions » a un net caractère philosophique. L'auteur s'intéresse à la relation des êtres humains au temps et à leurs fragiles conditions de vie sur terre. Dans ce contexte, la mémoire et le récit ne forment qu'une unité. Durant son existence terrestre, l'homme a la possibilité de créer sa propre « éternité ».

Till skillnad från Le Clézios tidigare romaner har "Allt är vind" en påtaglig filosofisk prägel. Författaren intresserar sig för människornas relation till tiden och deras bräckliga villkor på jorden. I detta sammanhang blir minnet och berättandet en. Under sin jordiska tillvaro har människan möjlighet att skapa ett eget "evighet".

Det sägs att skönlitteratur helst ska läsas på originalspråk, men Ulla Bruncronas översättning av "Allt är vind" bjuder på en lika njutbar⁴ läsning som originaltexten. Med stor omsorg komponerar hon ordens musik. Ulla Bruncrona behärskar till fullo översättningskonstens svåra balansgång mellan lojaliteten mot originaltexten å ena sidan, och den ansvarsfulla frihet med vilken översättaren skapar den nya texten å den andra.

On dit que la littérature doit être lue en version originale, mais la traduction de "Révolutions" par Ulla Bruncron invite à une lecture aussi savoureuse que le texte original. Elle compose la musique des mots avec beaucoup de soin. Ulla Bruncrona maîtrise parfaitement/complètement le difficile équilibre que demande l'art de la traduction, entre d'un côté la fidélité/la loyauté au texte original et de l'autre la liberté responsable avec laquelle le traducteur crée/produit/fabrique le nouveau texte.

³ achever ses études de médecine

⁴ agréable, savoureux.

TEXTE ORIGINAL

Mästerverk av filosofisk Le Clézio

Publicerat: 30 november 2007, 11:24

I den franske författaren Jean Marie Gustave Le Clézios senare roman har såväl de självbiografiska inslagen som de historiska referenserna fått allt större betydelse. Samtidigt har minnet – både det individuella och det kollektiva – intagit en nyckelroll för romangestalterna. Vad betyder egentligen minnet för en människa? ”Njutning och plåga på samma gång, ett stoff som lever sitt eget liv, som vidgas och krymper och inte låter sig styras”, skriver Le Clézio i romanen ”Révolutions” (2003), som nu föreligger på svenska under den suggestiva titeln *Allt är vind*.

För romanens huvudperson Jean Marro, en ung man vars livshistoria och sökande efter de egna rötterna påminner om författaren själv, ter minnet sig som en sammansvetsning av fröjd och smärta. I 1960-talets hemstad Nice söker Jean Marro alltmer sin blinda faster Catherines sällskap för att få höra hennes fascinerande, fantasieggande berättelser om barndoms- och uppväxtåren på Mauritius – den sagolika ö som, här liksom i flera av Le Clézios tidigare romaner, framstår som en symbol för det förlorade paradiset. Ur detta paradiset blev faster Catherine och hennes familj en gång i tiden brutalt och oåterkalleligt förvisade. För Catherine är dåtidens traumatiska förvisning fortfarande ett oläkt själsligt sår, medan den hos Jean vållar ett smärtsamt existentiellt tomrum och en obotlig längtan efter den i hans ögon mytiskt skimrande plats där familjen har sina rötter.

Allt eftersom Catherines historier om familjens okända förflutna rotar sig i Jeans hjärta, fylls luckorna i hans minne. Den blinda fastern hämtar ur sitt vidöppna, bottenlösa minne historier om Mauritius gjorda av ”evighetens stoff”, och på det viset uppfyller hon nuet med det förlorade paradiset ljud, dofter och färger: ”Med slutna ögon återfann hon förnimmelser från sin barndom. Hon talade långsamt, som för sig själv, med en ljus stämma som förvånade Jean, det var som om det i denna förfallna lägenhet, långt borta från allt,

mitt i den ondskefulla, likgiltiga staden, steg ett friskt moln ur djupet av hennes slitna, skrynkliga skal, den åldriga kvinnokroppen, en formbar, osynlig och munter ånga.”

Minnets förlängningar sträcker sig långt tillbaka i tiden, till förfadern Jean Eudes från Bretagne, han som deltog i den franska revolutionen och sedan gav sig av till ”världens ände” med den kvinna han älskade. Hans medryckande berättelse löper parallellt med Jean Marros, samtidigt som nya berättelser spinns på slavhandeln och slavupproret på Mauritius år 1822.

Krig och våld utgör ett genomgående inslag i det förflutnas slingriga berättelser, men de gör intrång även i Jeans verklighet. Vid denna tidpunkt är Nice, i likhet med övriga södra Frankrike, en stad där rasismen gör ”luften tung”, och Algerietkriget med sina våldsytringar lämnar avtryck på Jeans generation. Genom att skriva om Algerietkriget (som för övrigt lämnat förvånansvärt få spår i fransk litteratur) sätter här Le Clézio fingret på en öm punkt i Frankrikes moderna historia.

I sökandet efter en mening med livet beger Jean sig först till London, där han fullföljer sin läkarutbildning och får ”vidröra rötterna till flera olika världar”. Därefter vistas han någon tid i Mexiko, där han, några dagar före OS i Mexiko City 1968, blir vittne till massakern under studentrevolten på Tlatelolco-torget.

Mitt i detta förtätade mörker som tycks lägga sig över verkligheten genljuder dock ord från svunna tider, ord från Parmenides, Herakleitos och andra försokratiska filosofer vars visdom uppfyller Jean. I hans medvetande ekar i synnerhet Parmenides dikter, däribland ”Allting är samtidigt fyllt av ljus och becksvart mörker”. Och ljuset – liksom befrielsen från det inre tomrummet – kommer Jean så småningom att upptäcka i den sanna kärleken.

Till skillnad från Le Clézios tidigare romaner har ”Allt är vind” en påtaglig filosofisk prägel. Boken genomsyras av försokratiska filosofers reflexioner kring varat och människans existens i tiden. Med eftertänksamhet och smärtsam insikt skriver Le Clézio om människans relation till tiden och hennes bräckliga villkor här på jorden. I detta sammanhang blir minnet och berättandet en, om än bara tillfällig, tillflykt undan förgängligheten – det är människans möjlighet att skapa ett eget ”evighetens stoff” under sin jordiska tillvaro.

Utan tvekan är ”Allt är vind” något av det mest lysande i Le Clézios författarskap – egentligen kan endast ordet mästerverk göra den rättvisa.

Det sägs att skönlitteratur helst ska läsas på originalspråk, men Ulla Bruncronas ypperliga översättning av ”Allt är vind” bjuder på en lika njutbar läsning som originaltexten. Med stor omsorg utformar hon den vackra svenska språkdräkten och komponerar ordens musik. Ulla Bruncrona behärskar till fullo översättningskonstens svåra balansgång mellan lojaliteten mot originaltexten å ena sidan, och den ansvarsfulla frihet med vilken översättaren skapar den nya texten å den andra. Jag gläder mig å läsarnas vägnar.

Jeana Jarlsbro

